

Miten otan huolen puheeksi ja rakennan luottamusta?

Hyvä Alku -tapahtuman webinaari 18.11. 2021 klo 9 - 10.30
Pirjo Lahtinen & Sanna Vallenius, Valteri

Mistä tänään puhutaan?

- Huolen tunnistaminen
- Miten otan huolen puheeksi?
- Lastensuojelu
- Miten tukea lasta?
- Resilienssi

HUOLI PUHEEKSI

Huolen lajit

- Kasvatukselliset huolet
- Lapsen kehitykseen liittyvät huolet (oppimiseen, kasvuun, sosiaalisiin taitoihin)
- Äkilliseen elämäntilanteeseen liittyvät huolet
- Lastensuojelulliset huolet

VALTERI

Huoliesimerkkejä lapsessa

- Nukkumisen, syömisen vaikeudet, kasvun häiriöt, ilmeettömyys, kontaktiin tulemisen vaikeus
- Selittämättömät muutokset käytöksessä ja persoonassa
- Vetäytyminen (kouluakäymättömyys)
- Ahdistuneisuus
- Aggressiivisuus
- Sosiaalisen kyvykkyyden puutteet, kaverittomuus
- Toiminnanohjauksen vaikeudet
- Tietoisuus aikuisten asioista, jotka vielä ikään nähden poikkeavia
- Karkailu ja katoaminen
- Käyttää aina vaatteita, jotka peittävät koko kehon

(Tapiola, M. 2020)

VALTERI

Z62 Muut kasvatukseen liittyvät ongelmat

Esimerkiksi

- **vanhempien valvonnan ja ohjauksen puutteellisuus** (lapsen huono valvonta, huolenpidon puute tai välinpitämättömyys lapsesta)
- **vanhempien ylisuojelevuus** (kasvatustapa, joka johtaa lapsen tasolle jäämiseen ja itsenäisen käyttäytymisen estymiseen)
- **laitoskasvatus**
(pitkäaikainen sijoitus kodin ulkopuolelle muuhun kuin perhesijoitukseen ilman, että ainakin toinen vanhemmista asuu lapsen kanssa)
- **vihamielisyys ja syyttävyys lasta kohtaan**
- **lapsen emotionaalinen laiminlyönti**
Vanhempien tunteeton tai hylkivä tapa puhua lapselle; kiinnostuksen ja myötätunnon puute lasta kohtaan; kiitoksen ja rohkaisuun puute; ärtymys lapsen käyttäytyessä ahdistuneesti; riittävän fyysisen lohdutuksen ja lämpimien tunteiden puute.
- **muu kasvatuksen laiminlyöntiin liittyvä ongelma** (oppimis- ja leikkitilanteiden puute)
- **vanhempien epäasianmukaisen painostava tai muutoin poikkeava kasvatusasenne**
Vanhemmat pakottavat lapsen poikkeamaan vallitsevasta normista sukupuolen, iän tai muun tekijän suhteen. esimerkiksi poika voidaan pukea tytön vaatteisiin tai lapsi voidaan velvoittaa liian vastuullisiin, vaikeisiin tai vastenmielisiin tehtäviin.
- **muu kasvatukseen liittyvä ongelma**
- **tarkemmin määrittämätön kasvatukseen liittyvä ongelma**

ICD-10 = Psykiatrian luokituskirja: suomalaisen ICD 10:n psykiatriaan liittyvät diagnoosit

HUOM. Tämän ryhmän koodeilla kuvataan potilaan sosiaalisia taitoja ja olosuhteita. Koodeja voidaan käyttää lisäkoodina ilmaisemaan varsinaisen diagnoosin lisäksi kuvattujen ongelmien syytä tai taustaa. Näiden koodien käyttö päädiagnoosina ilmaisee, ettei potilas ole sairas vaan hänen ongelmansa johtuvat muista tekijöistä.

18.11.2021 Pirjo Lahtinen, Juhani Ikalainen, Sanna Vallenius

Huolen vyöhykkeet

EI HUOLTA	PIENI HUOLI	HARMAA VYÖHYKE TUNTUVA HUOLI	SUURI HUOLI
1	2	3	4
Ei huolta lainkaan. Toiminta liittyy hyvin kokonaisuuteen ja tapahtuu aiottuja seurauksia.	Huoli tai ihmettely käynyt mielessä. Luottamus omiin mahdollisuuksiin on hyvä. Ajatuksia lisävoimavarojen tarpeesta.	Huoli on tuntuvaa. Omat voimavarat ovat ehtymässä. Lisävoimavarojen ja kontrollin lisäämisen tarve.	Huoli on erittäin suuri Omat keinot ovat lopussa. Tilanteeseen on saatava muutos heti.

VALTERI

Tuntuva huoli ja Suuri huoli

3. Harmaa vyöhyke / Tuntuva huoli

- Tuntuvan huolen tilanteissa huoli kasvaa ja tilanteeseen kaivataan lisää tukea
- Tilannetta leimaa usein epävarmuus ”riittävästä näytöstä” ja liioittelun pelosta

4. Suuri huoli

- Työntekijän omat keinot ovat loppu
- Ennakointi siitä, että lapselle, nuorelle tai perheelle käy huonosti jollei tilanteeseen saada muutosta heti (esim. arvio välittömästä vaarasta)
- Tuntuvan huolen tilanteet voivat kasvaa suuren huolen tilanteiksi pulmatilanteiden pitkittyessä

Huolenaiheita

- Epäasianmukainen pukeutuminen (ei esim. talvivaatteita)
- Liiallinen vastuunkanto ikään ja kehitystasoon nähden
- Nälkäisyys sekä sairaalloinen ylipaino
- Lapseen/nuoreen kohdistuva väkivalta tai seksuaalinen hyväksikäyttö, perheväkivalta
- Lapsen/nuoren itsetuhoisin käytös, päihteiden käyttö, käytösongelmat
- Lapsen/nuoren vetäytyminen, ahdistuneisuus, masentuneisuus

Lasten kaltoinkohtelun yleisyydestä

- Noin 4 - 16% lapsista joutuu fyysisen pahoinpitelyn kohteeksi
- 10% lapsista henkisen pahoinpitelyn tai laiminlyönnin kohteeksi
- Suomalaisten lapsiuhritutkimusten perusteella lapset ja nuoret joutuvat väkivallan kohteiksi aikuisia useammin

1. Suomessa alle 18-v. lapsia 566 243 (vuonna 2018)

→ 10% tästä olisi 57 000

→ 570 oppilaan kouluun mahtuu näitä lapsia 57!

(Tapiola, M. 2020)

Huolenaiheita

- vanhempien alkoholinkäyttö, lapsen pahoinpitely eli huoli lapsen kehitystä vaarantavista olosuhteista
- huoli lapsen huolenpidon tai hoidon puutteesta
- huoli lapsen omasta toiminnasta, joka voi olla vaarakasi hänelle itselleen tai muille
- poissaolot koulusta eivät yksistään ole syy lastensuojeluilmoitukseen
- Ilmoitus on tehtävä viipymättä **aina kirjallisena**
 - > voi myös tehdä **puhelimella, mutta aina myös kirjallinen versio pyydettäessä**

VALTERI

Huolen puheeksiotto huoltajien kanssa

- Kun huoli herää, on siitä puhuttava viipymättä. Liitä huoli tukeen.
- Huolen esille nostaminen on lupaus tehdä asioille yhdessä jotain.
- Tavoitteena saada huoltajan kanssa **liittouma** lasta koskevan huolen poistamiseksi ja turvata lapsen hyvinvointi, oppiminen, kasvu ja kehitys.
- Avointa ja kunnioittavaa keskustelua huoltajan kanssa (dialogisuus).
- Huolen puheeksiotto vaatii rohkeutta ja sensitiivisyyttä.

VALTERI

Jatkuu..

- Kerro lapselle aikomuksestasi ottaa huolesi esille
- Puhu ongelman sijasta huolestasi - jaa huoli
- Kysy huoltajilta, mitä he huolestasi ajattelevat - jakavatko he saman huolen
- Pyydä huoltajien yhteistyötä ja apua
- Tee näkyväksi kaikki se, mikä tällä hetkellä toimii hyvin, vahvasta vanhemmuutta
- Osoita huoltajille arvostusta ja kunnioitusta ja huomioi kulttuuritausta

Huolen puheeksi ottaminen

Keskustelussa on rakenne:

- Aloitus: tavoite ja odotukset
- tavoitteen tarkentaminen: *olemme tässä sen takia, että...*
- *Kun keskustelu on mennyt hyvin, mistä ainakin olemme tämän huolen osalta puhuneet*
- Itse asia: huoli konkreettisesti asteikolla
- *Kuin suuri huoli on asteikolla 1...5, 5 on erittäin suuri*
- Saadaan kuva tilanteesta, vetäjä ei arvostele vaan kokoaa erilaista huolta ja mennään eteenpäin pohtimaan keinoja
- Sopimukset, kuka tekee mitäkin
- Välietapit
- Koonti keskustelusta

Kun tarvitaan erilaisia sanoituksia huolelle

- Suoraan kertominen, missä konkreettinen *taustoit*us ja kysymys vanhemmille: *Olemme huolissamme, kun on tapahtunut tätä ym. Mitä te vanhemmat tästä ajattelette*
- Apuna lista toimivista asioista
- **Vahva motivointi:** toimiva asia ja huoli: *tämä asia toimii, on hyvin Ja sitten olemme huolissamme... kuten edellä*

VALTERI

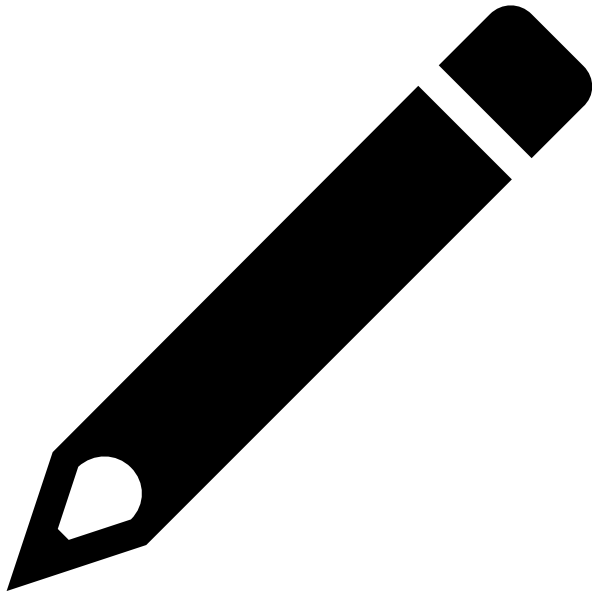
Huolen konkreettisuus

- Huolen puheeksi ottamista helpottaa huolta herättävien havaintojen kirjaaminen.
- **Konkretisoi** huoli huoltajalle, jotta hän ymmärtää, mistä ollaan huolissaan. Liian yleisellä tasolla ilmaistu huoli saattaa jäädä vanhemmilta kokonaan ymmärtämättä -> yhteistyö vaikeutuu.
- Huolen konkretisointi auttaa työntekijää paitsi selkiyttämään huolenaiheitaan myös pohtimaan tukea -> Konkreetteihin havaintoihin on helpompi löytää tukitoimia.
- Jos huolen aiheita on paljon, voi pohtia, mihin juuri nyt olisi olennaisinta puuttua.

VALTERI

Huoli keskustelu - harjoitus

VALTERI

Huolen puheeksi ottaminen

Harjoitellaan pienryhmissä huolen puheeksi ottoa alla olevan mallin mukaisesti.

- Aloitus: tavoite ja odotukset
- tavoitteen tarkentaminen: *olemme tässä sen takia, että...*
- *Kun keskustelu on mennyt hyvin, mistä ainakin olemme tämän huolen osalta puhuneet*
- Itse asia: huoli konkreettisesti asteikolla
- *Kuin suuri huoli on asteikolla 1...5, 5 on erittäin suuri*
- Saadaan kuva tilanteesta, vetäjä ei arvostele vaan kokoaa erilaista huolta ja mennään eteenpäin pohtimaan keinoja
- Sopimukset, kuka tekee mitäkin
- Välietapit
- Koonti keskustelusta

Huolikeskustelun onnistuminen

- Kun on varauduttu etukäteen ja pohdittu, miten huoli sanoitetaan
- On jo taustalla hyvä suhde: keskusteltu Vasussa huolen prosessi, puhuttu huolta koskeva prosessi vanhempainillassa, vahvistettu suhdetta
- On kerätty lista toimivista asioista
- On uskallusta säädellä keskustelua: jos jännittävää tms. pidetään tauko
- **On yhteinen ymmärrys tavoitteesta ja kyky mennä keskustelussa eteenpäin**

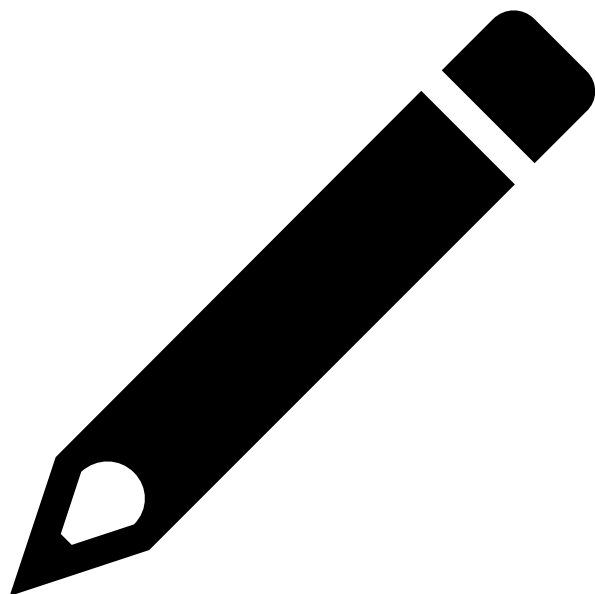

VALTERI

Lapsen kanssa puhuminen

- Osoita kuulevasi ja ottavasi vakavasti lapsen kertomus
- Pysy rauhallisena, mitä tahansa lapsi kertookaan
- Ilmaise ymmärrystä kertomisen vaikeutta kohtaan
- Auta lasta kertomaan, mutta ÄLÄ PAINOSTA
- Pyydä tarvittaessa piirtämään tai näyttämään mitä tapahtui
- Vapauta lapsi vastuusta, syy ei ole hänen
- Anna lapselle tietoa hänen oikeudestaan elää turvassa
- Vahvista lapsen turvataitoja
- Kerro, että teet parhaasi hänen auttamisekseen ja siksi et voi pitää asiaa omana tietonasi

Kerro, mitkä ovat
mielestäsi vaikeita
aiheita ottaa
puheeksi?

VALTERI

Mitä turvakeskustelu on?

- Huolen puheeksiotto on mahdollista käydä myös turvakeskusteluna
- Turvakeskustelu on perhe- ja verkostokeskeinen, turvaan ja turvataitoihin keskittyvä työskentelymalli
- Turvakeskustelu perustuu monialaiseen yhteistyöhön sekä lapsen ja perheen osallisuuteen
- Turvakeskustelussa kootaan verkoston ja perheen voimavarat yhteen

VALTERI

Turvakeskustelun näkökulmat

- Voimavarakeskeinen lähestymistapa
 - Fokus tulevaisuudessa ja hoivan/suojan/rajojen vahvistumisessa
- Verkostonäkökulma
 - Turvaverkosto ja lapsen lähipiiri mukaan
 - Kaltoin kohtelijaksi epäillyn lähiaikuisen kohtaaminen vastuullisena vanhempana
- Autonomian ja toimijuuden kunnioittaminen ja vahvistaminen

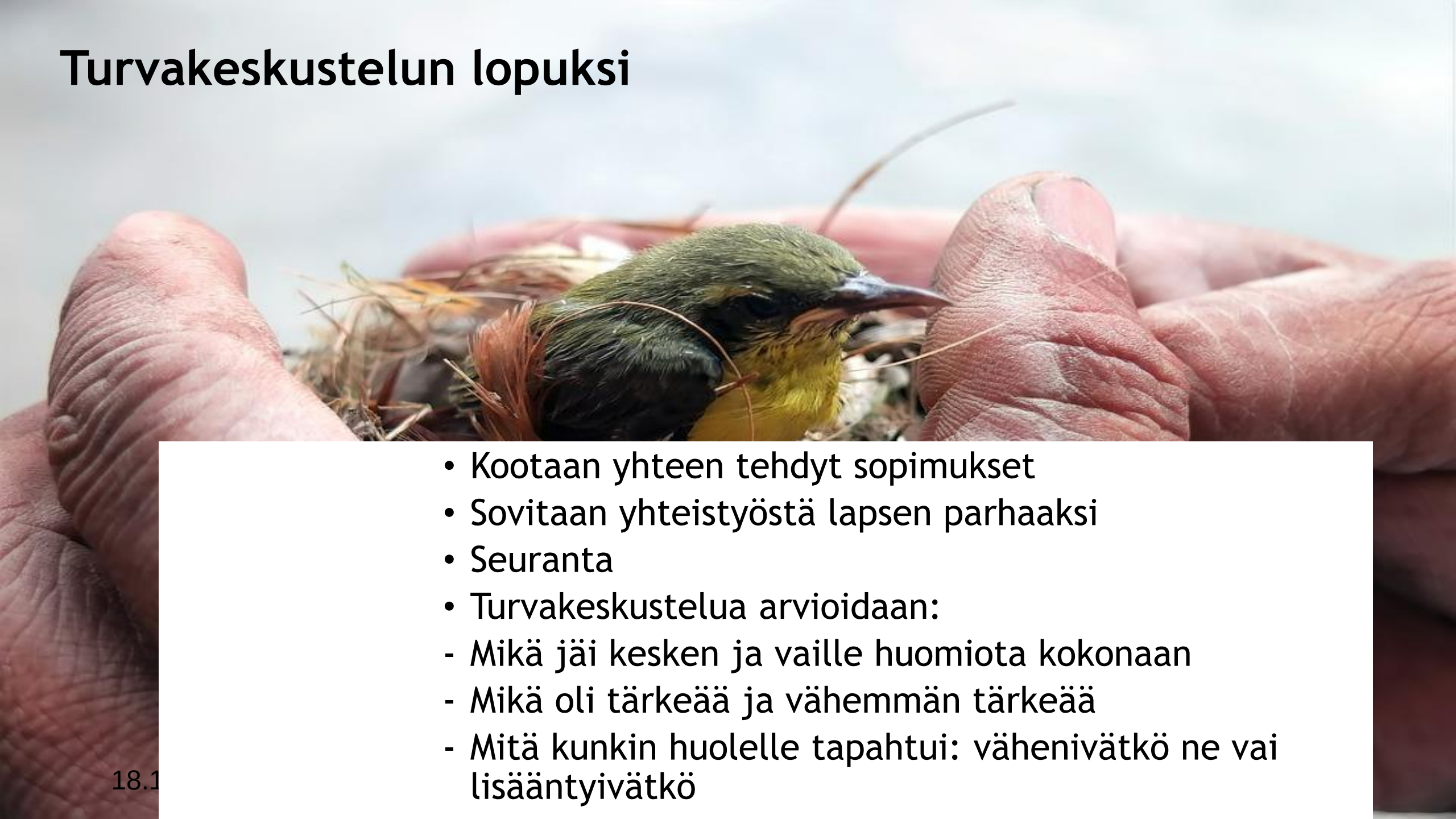
Hyödyllisiä keskustelunaiheita

- Rajojen selkiyttäminen - Mikä on sopivaa ja mikä ei?
- Kenen kanssa ja missä lapsi oppii ja harjoittelee tunne- ja turvataitoja? Kuka on luottoaikuinen?
- Millaista aikuisten puuttumista/valvontaa ja lastensuojelullista apua tarvitaan?
- Miten voidaan varmistaa, että lapsi jatkossa ei tule kaltoin kohdelluksi ja saa tarvitsemansa tuen?
- Entä sisarukset?

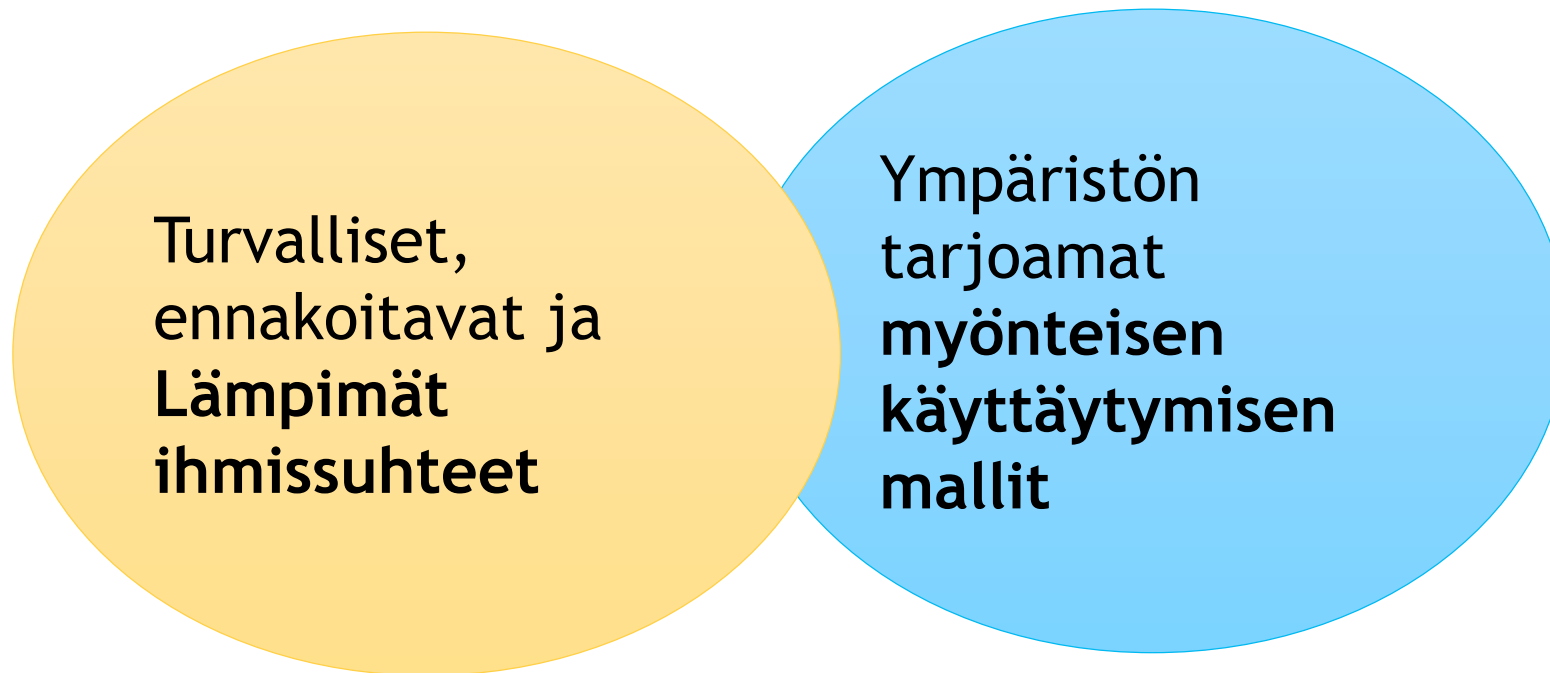
VALTERI

Turvakeskustelun lopuksi

- Kootaan yhteen tehdyt sopimukset
- Sovitaan yhteistyöstä lapsen parhaaksi
- Seuranta
- Turvakeskustelua arvioidaan:
 - Mikä jäi kesken ja vaille huomiota kokonaan
 - Mikä oli tärkeää ja vähemmän tärkeää
 - Mitä kunkin huolelle tapahtui: vähenivätkö ne vai lisääntyivätkö

Huolien puheeksi otossa keskeistä

LASTENSUOJELU

Lastensuojeluilmoitus

- **Lastensuojeluilmoitus (25 §)**
- Ilmoitus on tehtävä lapsesta, jonka tilanne edellyttää lastensuojelutarpeen selvittämistä
- Ilmoituksen tekijän nimi tulee yleensä tiedoksi lapselle ja perheelle
- Ilmoituksen tekijän on **kerrottava huoltajalle ilmoituksen tekemisestä**
- Ilmoituksen tekee se, jolla huoli herää

Milloin ilmoitus poliisille? (25§)

- Kaikilla, joilla on velvollisuus tehdä lastensuojeluilmoitus on myös velvollisuus ilmoittaa poliisille
- kun heillä on tehtävässä tietoon tulleiden seikkojen perusteella syytä epäillä,
- että lapseen on kohdistunut rikoslain 20.luvussa rangaistavaksi säädetty seksuaalirikos
- voimassa 1.1.2012 alkaen
- Ilmoitus on tehtävä sekä poliisille (tutkintapyyntö) sekä lastensuojeluilmoitus (kaavake)
- Asiasta on ilmoitettava myös huoltajalle paitsi silloin, jos on epäily, että syyllinen on lapsen lähipiiristä

Milloin ilmoitus poliisille? (25§)

- Rikoksen selvittäminen on erillisprosessi ja poliisin tehtävä
- Sopii hyvin tilanteisiin, joissa lapsen oireilun ja epäily rajojen rikkomisesta tai muista haavoittavista kokemuksista, mutta tutkimuksellista näyttöä ei ole
- Lapsen ja perheen hyväksi on työskenneltävä, vaikka totuutta ei tiedettäisi
- Lapsen kannalta tärkeintä on turvan ja koskemattomuuden vahvistaminen jatkossa

VALTERI

RESILIENSSI

Resilienssi

- ”Resilienssi on kykyä selvitä erilaisissa tilanteissa ja säilyttää onnistuneesti toimintakyky myös muutoksessa.” (Lasten ja nuorten säätiö)

VALTERI

Resilienssiä

- syntyy vuorovaikutuksessa - ei ole vain yksilön ominaisuus
- voi rakentaa ja vahvistaa ennaltaehkäisevästi, sekä vaikean kokemuksen vallitessa → **”Resilienssin taito”**
 - resilienssi voi vaikuttaa ehkäisevästi haitallisten elämäntapahtumien myöhempisiin vaikutuksiin
- on myös kyky pyytää apua
- on korjaavat kokemukset suhteessa olemisesta - tulla ymmärretyksi
- → lapset viettävät suurimman osan päivästä koulussa - tärkeä mahdollisuus korvaaville kokemuksille
- ”Se, mikä on syntynyt ihmissuhteissa, korjataan ihmissuhteissa.”

Kuinka voin lisätä turvaa ja vahvistaa lapsen resilienssiä? 1/2

- ”Maadoittaminen”
- Kohtaa, kiinnostu, kuuntele ja kunnioita
- Strukturoi ja ennakoi päivän tapahtumat ja muutokset
- Ennakoi ja sanoita tunteita. Hyväksy negatiiviset tunteet.”Huomaan, että se, mitä tapahtui sai sinut vihaiseksi.”
- Kiinnitä huomiota ilmapiiriin -> sinä säätelet tunneilmastoa
- Ole rauhallinen
- Huolehdi omasta jaksamisestasi, ymmärrä omia tunteitasi työnohjaus, omasta traumataustan tunnistaminen
- Opeta lapselle puuttuvia taitoja - erityisesti tunne- ja itsesäätelytaitoja. Tärkeää SYSTEMAATTISUUS!

www.tukiliitto.fi

Kuinka voin lisätä turvaa ja vahvistaa lapsen resilienssiä? 2/2

- Aseta lapselle sopivankokoiset tavoitteet ja kannusta yrittämään
- Muokkaa ympäristöä lapselle sopivammaksi, poista turhat ärsykkeet
- Vahvista lapsen hallinnan tunnetta: Anna valinnan mahdollisuuksia, ota lapsen näkökulma huomioon, tuen omatoimisuuteen (kuvat apuna)
- Opetta rentoutumista ([Lasten mind fullness](#) ja rentoutumisharjoitukset)
- Arvosta erilaisuutta
- Luo mahdollisuuksia tunneilmaisuun (taide)
- Huomaa hyvä ja vahvuudet
- Hyväksy lapsi ja anna aikaa sekä tilaa

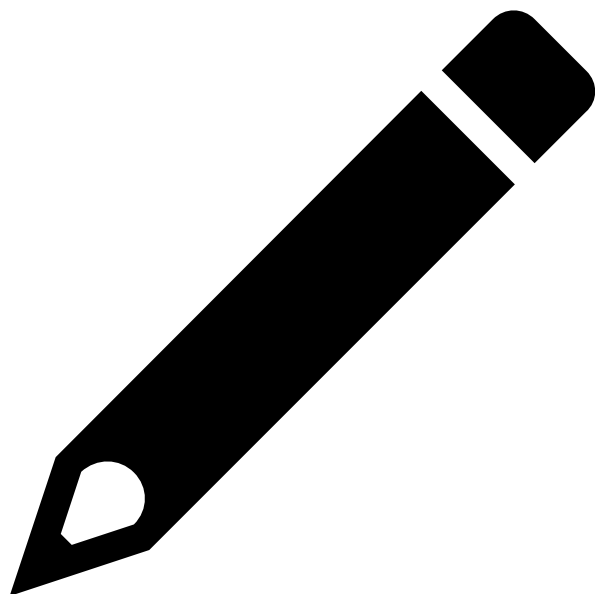

Turvataito - opetus huolen esiin tuojana

- Tunne- ja turvataitokasvatus saattaa rohkaista lapsia kertomaan huolistaan ja peloistaan aikuisille joihin he luottavat
- Tilanteisiin kannattaa varautua etukäteen
- Ohjeistukset laadittu ensisijaisesti suuren huolen ja harmaan huolen vyöhykkeille
- Huolen vyöhykkeet

VALTERI

Kerro yksi
konkreettinen
esimerkki,
miten vahvistat
ryhmässäsi
turvallisuuden
tunnetta?

VALTERI

ARJEN TAIDOT

Tavoitteet

- Yhdessä sovitut selkeät tavoitteet
- Riittävän pienet askeleet
- **Lapsen oma näkemys ja sitoutuminen**
- Kirjatut tavoitteet, toimintatavat ja seuranta
- Palkkiot
- Onnistuminen näkyväksi!

KESY -peli

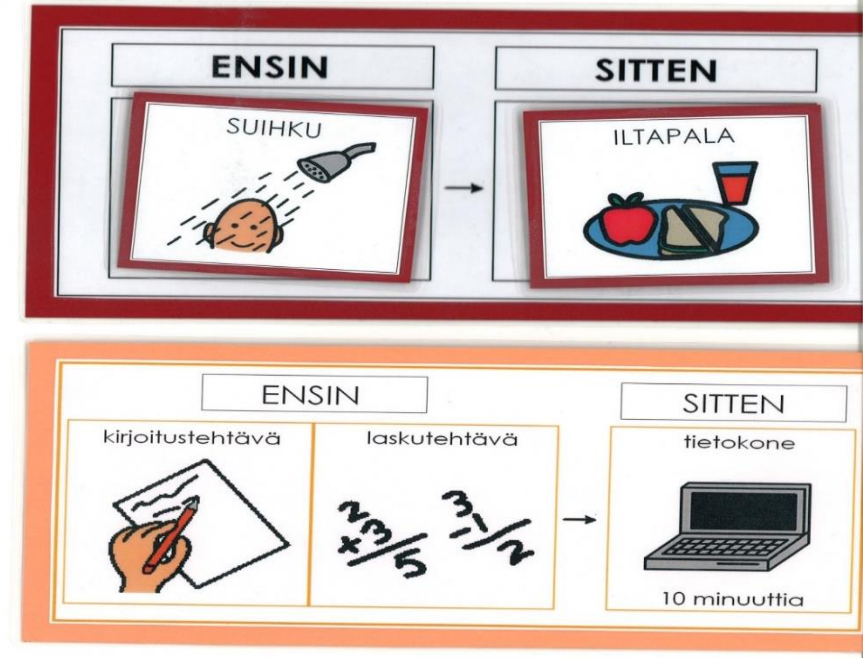

VALTERI

Strukturointi, ennakointi ja visualisointi

Tunnin hommat:

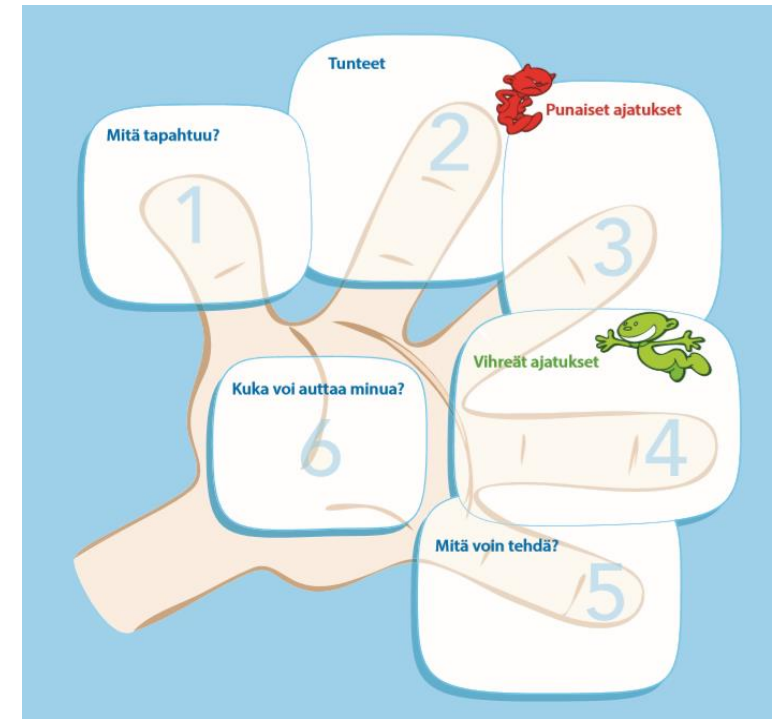
1. Lue s. 32-33
2. Keskustele tehtävät s.33 parin kanssa
3. Tee moniste
4. Mene syömään kun olet valmis

VALTERI

Ajattelun apukäsi (Pesäpuu ry)

- Apukäsi auttaa lasta työstämään arjessa kohdattuja vaikeita tilanteita, vahvoja tunteita sekä haitallisia ja hyödyllisiä ajatuksia.
- Norjassa kehitetty kognitiiviseen terapiaan perustuva menetelmä, joka ohjaa lasta myönteisiin toimintatapoihin ja soveltuu kotiin, kouluun, päiväkotiin, lastensuojeluun, sijaisperheisiin ja oppilashuoltoon.
- <https://www.youtube.com/watch?v=GeyDiHKPdLY>

VALTERI

Check in-check out

(Karhu, Paananen & Närhi 2017)

- Toimintamalli käyttäytymisen yksilölliseen tukemiseen
- Selkeät, yksilölliset käyttäytymisen tavoitteet
- Päivittäinen ennakoitava rutiini, joka tukee käyttäytymistavoitteiden saavuttamista.
- Systemaattisesti annettu palaute ja kannustus
- Edistymisen reaaliaikainen arviointi
- Cicon ilmaisversio <https://www.varkaus.fi/cico-k%C3%A4sikirja>

VALTERI

Toimiminen haastavassa tilanteessa

- Älä provosoidu!
- Kova kovaa vastaan ei toimi!
- Toimi ennakoitavasti ja rauhallisesti (huomioi kehonkieli)
- Kokeile vaihtoehdon/valinnan antamista, mikäli ei toimi -> kerro miten toimitaan.
- Puhu lyhyesti ja selkeästi, mutta rauhallisesti.
- Anna mahdollisuus rauhoittumiseen sekä ”uuteen alkuun” sen jälkeen.
- Kiitä ja kehu lasta, kun hän on rauhoittunut.
- Tilanne käydään läpi vasta tunteen laannuttua, näkökulmana tulevaisuus. Kuvat apuna tilanteen läpikäymisessä tarvittaessa.

Yhteistyö haastavissa tilanteissa

- Onko sovittu yhteiset toimintatavat?
- Yhteinen purku aikuisten kesken tilanteen jälkeen
- Millaisia tunteita haastava käyttäytyminen saa minussa aikaan?
- Millaisia tunteita haastava käyttäytyminen saa toisissa lapsissa aikaan?

LAPSUUSIÄN TRAUMA

Lapsuusiän trauma

- “Kokemus, joka on lapselle emotionaalisesti kivulias tai järkyttävä, josta usein seuraa henkisiä ja fyysisiä oireita.” Trauma on voimakas kokemus, jota ei pysty käsittelemään.
- Lapsi voi olla todistamassa tai kokemassa ylivoimaisia negatiivisia **kokemuksia suhteessa**: hyväksikäyttö, laiminlyönti, väkivalta (interpersonaalinen trauma)
- **Traumaattiset tapahtumat**: onnettomuudet, luonnonkatastrofit, sota, levottomuudet, lääketieteelliset toimenpiteet, äkillinen huoltajan menetys.

(Tapiola, M. 2020)

Traumakokemus

- *Potentiaalisesti* traumatisoiva kokemus voi olla
 - a) Yksittäinen, kertaluonteinen (esim. läheisen onnettomuus)
 - b) Pitkittynyt (esim. haastava avioerokriisi)
- Lapset reagoivat traumakokemuksiin eri tavoin

- Hoitamaton lapsuuden vaikea trauma vaikuttaa nuoruus- ja aikuisiän terveyteen (mm. somaattinen oireilu, krooniset kivut, ahdistuneisuus, depressio, itsetuhoisuus tai väkivaltainen käyttäytyminen)
- Se myös herkistää myöhemmille traumaattisille kokemuksille.
- Vaietut traumaattiset kokemukset voivat siirtyä vanhemman ja lapsen suhteen kautta seuraavalle ja vielä sitäkin seuraaville sukupolville

(Rutanen, M. & Viheriälä, L. Duodecim <https://www.duodecimlehti.fi/duo99180>)

Mitä traumakokemukset aiheuttavat?

- Kognitiiviset ongelmat, oppimisvaikeudet ja muistihäiriöt lisääntyvät
 - neg. minäkuva, huono itsetunto
- Käyttäytymisen ja tunteiden hallinta vaikeutuu
 - käytösoireet, manipulatiivisuus, aggressiivisuus
- Varautuneisuus, epäluuloisuus ja varuillaan olo lisääntyvät
- Psyykkinen sairastavuus lisääntyy (myöhemmin)
 - tunne-elämän ongelmat, masennus, ahdistus, itsetuhoisuus
 - syömishäiriöt
 - dissosiaatio-oireet
 - persoonallisuushäiriöt
 - psykoottiset häiriöt
 - PTSD

(Tapiola, M. 2020)

Traumatisoitunut lapsi käyttäytyy usein haastavasti

- Ulospäin haastava käyttäytyminen
- Vetäytyminen
- Molemmilla on usein puutteita tunne- ja sosiaalisissa taidoissa
 - > juuri nämä tarvitsevat erityisesti välineitä ja tukea tunnetaitojen opetteluun.
 - > puuttuvien taitojen opettaminen
- Systemaattisuus ja välitön palaute

Z61 Lapsuuden kielteisiin elämäkokemuksiin liittyvät ongelmat

Esimerkiksi

- rakastetun menettäminen
- muutto kodista, perhesuhteiden muutos,
- itsekunnioituksen menetykseen johtaneet tapahtumat
- ongelmat, jotka liittyvät lapsen todennäköiseen joutumiseen primaariseen tukiryhmäänsä (ensisijaisiin huoltajiinsa) kuuluvan/kuulumattoman henkilön seksuaalisen riiston kohteeksi,
- ongelmat jotka liittyvät lapsen todennäköiseen ruumiilliseen pahoinpitelyyn,
- pelottava lapsuudenaikainen kokemus,
- muu kielteinen lapsuudenaikainen elämäntapahtuma, tarkemmin määrittämätön kielteinen lapsuudenaikainen elämäntapahtuma

ICD-10 = Psykiatrian luokitus käsikirja: suomalaisen ICD 10:n psykiatriaan liittyvät diagnoosit

HUOM. Tämän ryhmän koodeilla kuvataan potilaan sosiaalisia taitoja ja olosuhteita. Koodeja voidaan käyttää lisäkoodina ilmaisemaan varsinaisen diagnoosilla kuvatun ongelman syytä tai taustaa. Näiden koodien käyttö päädiagnoosina ilmaisee, ettei potilas ole sairas vaan hänen ongelmansa johtuvat muista tekijöistä.

Varhaislapsuuden trauma on erityisen haitallinen

- Tarkoittaa traumaa 0 - 6 v välillä
- Aivot kasvavat erityisen nopeasti ensimmäisen kolmen vuoden aikana
- Lapsi on myös erityisen riippuvainen huolenpidosta, hoivasta ja suojasta
- **Tämä tekee lapsen erityisen alttiiksi traumalle**
- Varhainen trauma vaikuttaa lapsen kehitykseen ja samalla mahdollisuuteen kiinnittyä turvallisesti, jos trauman muodostumiseen on vaikuttanut huoltaja.
- Laiminlyönti voi vaarantaa fyysisen ja psyykkisen terveyden sekä sosiaalisen ja kognitiivisen kompetenssin.

(Tapiola, M. 2020)

Materiaalia

Oulun kaupungin tunne- ja turvataitokasvatuksen opetusmateriaalit:

www.turvataitokasvatus.fi

VALTERI

Lähteet

- Arnkil, T.E. & Eriksson, E. 2012. Huoli puheeksi. Opas varhaisista dialogeista. Stakes. Oppaita 60. Juvenes Print - Tampereen Yliopistopaino Oy Tampere
- Friberg, P., Karlberg, M. Lax, I. & Palmér, P. 2019. Kohti koulua. Hemmasittare -malli kouluakäymättömien tukena. Valterin julkaisusarja nro 3.
- Kerola, K., Sipilä, A.-K. (2017) Haastava käyttäytyminen - muutoksen mahdollisuuksia. Valteri-koulu. Oulu
- Lahtinen, A. & Rantanen, J. 2019. Tunnetaidot opetustyössä. Opas haastaviin tilanteisiin.
- Lajunen, K. et. al. 2016. Tunne- ja turvataitoja lapsille. Tunne- ja turvataitokasvatuksen oppimateriaali. 2. korjattu painos. THL.
- Lipponen, K. Resilienssi arjessa. Luento VIP -verkostossa (Vaativa konsultaatio) 8.9.2020.
- Rutanen, M. & Viheriälä, L. 2010. Artikkelijulkaisussa Duodecim <https://www.duodecimlehti.fi/duo99180>
- Ruutu, P. 2019. Psykiatrisessa erikoissairaalahoitossa hoidettujen lasten ja nuorten koulunkäynnin tukeminen perusopetuksessa ja sairaalaopetuksen koetut vaikutukset koulunkäyntiin. Helsingin yliopisto. Väitöskirja.
- Tapola, M. 2020. Tarumatisoitunut lapsi koulussa. Luento VIP -verkostossa (Kouluakäymättömät ja sijoitetut lapset) 16.9. 2020.
- Voppi, oppimisen tuki. Turvataitokasvatus. <https://www.voppi.fi/oppimisen-tuki/turvataitokasvatus/>
- Isosävi, S. 2020. Traumaattiset kokemukset ja niiden ymmärtäminen. Diaesitys. https://pesapuu.fi/wp-content/uploads/2020/09/Isos%C3%A4vi_Traumaattiset_kokemukset_ja_niiden_seurausten_ymm%C3%A4rt%C3%A4minen.pdf

Kiitos!

18.11.2021 Pirjo Lahtinen, Juhani Ikäläinen, Sanna Vallenius

